

RYS HISTORYCZNY SZPITALA W SEJNACH

Edward Alfred Rittler urodził się 3 maja 1897 r. w Wilnie. Po ojcu, również lekarzu, odziedziczył pierwsze imię. Matka, Franciszka z Malinowskich, zajmowała się domem. Do dziewiątego roku życia pobierał nauki w Wileńskiej Szkole Realnej. Po jej ukończeniu w 1916 r. wstąpił na jedną z najznakomitszych carskich uczelni – Akademię Wojskowo-Lekarską w Sankt Petersburgu. W czasie trwania jego studiów wybuchły rewolucje, najpierw lutowa, potem październikowa.

Student Edward Rittler bez zawodu, bez jakichkolwiek perspektyw na przyszłość, opuścił miasto i przeniósł się do Wilna. Postanowił jednak ukończyć studia medyczne. Wyjechał do Warszawy. Wybrał wydział lekarski Uniwersytetu Warszawskiego. W 1924 r. był już doktorem wszech nauk medycznych. Wrócił do Wilna. Rozpoczął służbę jako lekarz w Korpusie Ochrony Pogranicza. Przejściowo pracował jako lekarz KOP-u, w Sejnach. Następnie był ordynatorem w szpitalu wojskowym, aby w końcu znaleźć się w murach wileńskiej Alma Mater jako asystent. W 1932 r. w Wilnie kapitan doktor Edward Rittler wziął ślub z córką znanego sejneńskiego farmaceuty – Wincentego Domosławskiego, Marią Domosławską (zmarła 1 lutego 1999 r.). Ślubu udzielił zaprzyjaźniony z rodziną biskup Romuald Jałbrzykowski. W 1939 r. doktor Rittler, jako lekarz ze specjalnością medycyny wojskowej, został zmobilizowany i wysłany na front. W 1941 r. wrócił jednak do Wilna i podjął pracę zawodową. Nie na długo. Już w 1942 r. władze hitlerowskie wywiozły go wraz z małżonką na roboty przymusowe do Rzeszy. Trafił na tereny, które po zakończeniu działań wojennych weszły w skład brytyjskiej strefy okupacyjnej. Z powodu braku lekarzy został skierowany do leczenia ludności cywilnej. Ostatnim miejscem pobytu było Münster, tam zgłosił się do władz brytyjskich z prośbą o wyrażenie zgody na repatriację do Polski.

Z Niemiec powrócił do kraju w 1947 r. Urząd Repatriacyjny wydał nakaz pracy – objęcia placówki medycznej w jednym z miasteczek Śląska Opolskiego. Przed objęciem placówki w Opolskiem uzyskał zgodę na miesięczne odwiedziny rodziny w Sejnach. Ten przyjazd do Sejn zdecydował o jego dalszym losie i losie służby zdrowia na Sejneńszczyźnie. Uzyskanie zmiany decyzji Urzędu Repatriacyjnego na pozostanie dr Rittlera w Sejnach było sprawą bardzo trudną. Tę myśl wysunęła i zrealizowała pani Maria Markiewicz (ówczesna burmistrz), będąca osobą oddaną organizacji powojennego życia Sejn.

Uzyskanie powyższej decyzji związało na zawsze dr Edwarda Rittlera z Sejnami. Natychmiast podjął służbę na rzecz społeczności, wśród której spędzić miał resztę życia. Tu zaczął się najbardziej intensywny i owocny okres jego pracy. Przez wiele lat pozostawał nie „jednym z lekarzy”, ale jedynym, jednoosobową instytucją służby zdrowia. Miał pod swoją wyłączną opieką prawie dwadzieścia tysięcy małych i dużych mieszkańców obszaru nieco większego niż obecny

powiat sejneński. Gdy było trzeba, przyjmował porody, był pediatrą, internistą, laryngologiem, a nawet radiologiem. Będąc świetnym organizatorem i człowiekiem niezwykle odpowiedzialnym, rozumiał, że w ówczesnej powojennej rzeczywistości jego funkcja to nie tylko leczenie, ale również praca nad tworzeniem służby zdrowia, obejmującej swą opieką jak największy teren Sejneńszczyzny.

Kiedy w 1956 r. powstał powiat, dr Rittler został kierownikiem Wydziału Zdrowia i organizował Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną i Stację Pogotowia Ratunkowego (1957 r.). Jednocześnie usilnie starał się o budowę szpitala. Sąsiednie szpitale nie były w stanie zapewnić dostatecznej liczby miejsc chorym z naszego terenu.

Praca dr Rittlera nie ograniczała się do ustawowych godzin. Powodowany wielką troską o stan zdrowia pacjentów, bezinteresownie dokonywał pieszo codziennych obchodów w ich domach. Czynił to, pomimo ogromnego zmęczenia całodzienną pracą. Przez wiele lat, z braku pogotowia ratunkowego, spieszył furmanką do nagłych zachorowań, wypadków i ciężko chorych. Nie zrażały go ulewne deszcze ani mroźne noce. Wiedział, że na jego pomoc czekają chorzy. Im poświęcił swe życie, tym najbardziej cierpiącym, wyniszczonym biologicznie w czasie okupacji. Był gotów nieść pomoc o każdej porze dnia i nocy. „Nasz doktor” – tak do dziś nazywają go starsi mieszkańcy Sejn – żył bardziej niż skromnie.

Jego mieszkanie w „białym domku” było otwarte dla wszystkich potrzebujących. Wynajmował dwa pokoje, bez kanalizacji, bieżącej wody i centralnego ogrzewania, ze „sławojką” z tyłu domu. Nie wymagał wiele dla siebie prywatnie. Inaczej było w kwestiach zawodowych. Pełen samodyscypliny, był wymagający względem personelu medycznego.

Do Sejn zaczęli przybywać młodzi felczerzy, którzy osiedlali się tu i za namową dr Rittlera kończyli medycynę. W Sejnach sukcesywnie tworzyło się środowisko medyczne, które zaczynało silnie oddziaływać również kulturowo na tutejszą społeczność. Wielką pasją dr Rittlera były podróże. W 1936 r. odbył rejs statkiem „Kościuszko” wokół Europy. Po wojnie, aż do lat sześćdziesiątych, zagranica była praktycznie nieosiągalna, nawet dla lekarza. Powodem były, po pierwsze względy finansowe, a po drugie „żelazna kurtyna”. Dopiero w latach sześćdziesiątych dr Rittler wybrał się wraz z żoną do: Jugosławii, NRD, Bułgarii i Rumunii. Z powodów zdrowotnych, było mu coraz ciężej. Dawała o sobie znać cukrzyca. Doktor nie uznawał jednak biernego odpoczynku. Nawet w czasie urlopów każdy dzień miał ściśle zaplanowany. Zawsze były piesze wycieczki i lektura. Czytał biegle w trzech językach: polskim, rosyjskim i niemieckim. Bywał na wszystkich Międzynarodowych Targach Książki organizowanych w Warszawie. Mawiał: „Człowiek choćby nie wiem jak długo żył, nigdy nie może powiedzieć, że już dużo umie”.

Dał się poznać jako człowiek szlachetny, skromny, bezpośredni i prawy, niepowtarzalny we współżyciu z ludźmi. Zawsze na pierwszym miejscu stawiał sprawy człowieka i Ojczyzny. Były to dla niego najwyższe wartości, o które walczył i dla których pracował. Przez całe życie przyświecała mu idea najwyższego pojętego humanitaryzmu. Tą godną podziwu postawą zapisał się trwale w pamięci społeczeństwa ziemi sejneńskiej. Zmarł 17 kwietnia 1972 r., spoczął na cmentarzu w

Sejnach.

Dowodem pamięci i wdzięczności społeczeństwa było nadanie jego imienia Szpitalowi Powiatowemu w Sejnach oraz ulicy, przy której się znajduje, a także odsłonięcie tablicy pamiątkowej na budynku szpitala. Uroczystość, z inicjatywy pp. Eugenii i Tadeusza Milewskich, odbyła się 7 kwietnia 1987 r.

Etapy rozwoju Sejneńskiej Służby Zdrowia ukazuje poniższe kalendarium:

- 1947 rok - Dr E. Rittler przybywa do Sejn i organizuje pierwszy Ośrodek Zdrowia,
- 1954 rok - utworzony zostaje Ośrodek Zdrowia w Puńsku,
- 1955 rok - powstaje Punkt Zdrowia w Głębokim Brodzie,
- 1956 rok - utworzony zostaje Powiat Sejneński, Wydział Zdrowia oraz Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna,
- 1957 rok - tworzy się Punkt Zdrowia w Krasnopolu i Poluńcach,
- 1957 rok - powstaje Pogotowie Ratunkowe,
- 1963 rok - do użytku zostaje oddany 70-lóżkowy Szpital w Sejnach. Uroczystość otwarcia 1 września 1963 rok,
- 1964 rok - zostaje utworzony Ośrodek Zdrowia w Gibach,
- 1966 rok - powstaje Ośrodek Zdrowia w Krasnopolu,
- 1968 rok - powstaje Ośrodek Zdrowia w Berżnikach,
- 1969 rok - utworzono Powiatową Przychodnię Obwodową w Sejnach,
- 1970 rok - powstaje Ośrodek Zdrowia w Widugierach,
- 1972 rok - powstaje Ośrodek Zdrowia w Smolanach,
- 1973 rok - utworzony zostaje Zespół Opieki Zdrowotnej w Sejnach,
- 1975 rok - powstaje Gminny Ośrodek Zdrowia w Gibach,
- 1995 rok - Do użytku zostaje oddana nowa Przychodnia przy ul. Wojska Polskiego,
- 1997 rok - tworzy się Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Sejnach,
- 2000 rok - Powstaje Zakład Pielęgnacyjno - Opiekuńczy przy SP ZOZ w Sejnach,
- 2009 rok - remont i termomodernizacja budynków: Szpitala, Poradni Chirurgicznej i Administracji.